

Műtárgyfotó - Lotharingiai Károly herceg legyőzi a török felmentő sereget Budánál 1686-ban c. kárpit az Iparművészeti Múzeum 1936. évi kiállításán

Leltári szám:	NLT 5007 
Készítés ideje:	1936
Készítés helye:	Budapest
Anyag:	üvegnegatív
Méretek:	magasság: 9 cm szélesség: 12 cm

A kárpit egy 18 darabból álló sorozat része, amely Lotharingiai V. Károly herceg (1643–1690) magyarországi haditetteit, azaz a törökök elleni felszabadító háború során aratott győzelmeit ábrázolja. A kárpitok a hadvezér legidősebb fia és utóda, Lipót herceg (1679–1724) megrendelésére készültek 1709–1718 között Nancyban, Charles Mité (1698 előtt–1736) manufaktúrájában. Ugyanitt már 1703–1710 között is készült egy azonos témájú, öt kisebb méretű kárpitból álló sorozat, ugyancsak Lipót herceg megrendelésére. Mindkét ciklus kompozíciói Károly herceg udvari festője, Charles Herbel (1650–1702) festményeit követik, melyeket 1698-ban Lipót nancy-i bevonulásakor a diadalív díszítésére is felhasználtak.

Lipót herceg fia, Mária Terézia férje, Lotharingiai Ferenc császár (1708–1768) révén mindkét kárpitsorozat a bécsi udvarba került, ahol a schönbrunni kastély, illetve a Hofburg reprezentatív tereit díszítették.

A kisebb méretű kárpitokból álló sorozat három darabja Buda 1686. évi felszabadításának eseményeit ábrázolja: Buda visszafoglalását, a janicsárok lemészárlását, valamint Lotharingiai Károly budai diadalmenetét. Ugyanezeket a jeleneteket ábrázolja a nagyobb méretű (kb. 4,5x7,4 m) sorozat három kárpitja is, míg az itt bemutatott negyedik darab témája a Budára vonuló török felmentő sereg legyőzése 1686. augusztus 14-én.

Négy budai vonatkozású kárpit – két kisebb és két nagyobb méretű – 1903-ban Hauszmann Alajos kezdeményezésére a bécsi császári gyűjtemény letétjeként a budai királyi palotában, a főlépcsőház és az ún. buffet-galéria falain került elhelyezésre. A négy kárpit 1936-ban szerepelt a Buda felszabadításának kétszázötvenedik évfordulója alkalmából az Iparművészeti Múzeumban rendezett kiállításon is, ekkor készült az itt bemutatott felvétel.

1945-ben a budai várban folyó harcok során a négy kárpitnak nyoma veszett. A janicsárok lemészárlását ábrázoló kárpit 1954-ben a svájci műkereskedelemben bukkant fel, s nancy-i Musée Lorrain gyűjteményébe került. 1987-ben a Lotharingiai Károly diadalmenetét ábrázoló kárpit szintén a svájci műkereskedelemben bukkant fel ezt 1992-ben a Magyar Nemzeti Bank vásárolta meg, s letétként a Magyar Nemzeti Múzeumban helyezte el.

A két további, budai vonatkozású kárpit felehetően Oroszországba került. Erre enged következtetni, hogy egy 1994-ben a moszkvai katonai kiadónál megjelent, az orosz hadsereg egyenruházatának történetét feldolgozó kötet (*Voennaya odezhda russkoi armii*) borítójának belső oldalán az itt bemutatott kárpit színes reprodukciója látható. Feltételezhető, hogy a Buda visszafoglalását ábrázoló kárpit, amely szintén szerepelt az Iparművészeti Múzeum 1936. évi kiállításán, 1945-ben ugyancsak Oroszországba került a budai királyi palotából.

Irodalom

- Bardi Terézia: A "Respublica Christiana" diadala falikárpitokon. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 34. (2009). 2009. - 7-32:24.
- Rózsa György: A budai várpalota lotharingiai falikárpitjainak sorsa. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 29. (2001). 2001. - 361-370.
- Nagy Lajos: A Buda visszafoglalását ábrázoló lotharingiai gobelinek kérdései. *Tanulmányok Budapest múltjából*, 19. (1972). 1972. - 113-129.
- Szerk.: Layer Károly: *Buda visszafoglalása 250-ik évfordulójának emlékkiállítás*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1936. - Nr. 1., II. tábla
- Az 1896-iki Ezredéves Országos Kiállítás. A Történelmi főcsoport hivatalos katalógusa*. Kosmos Müintézet,

Budapest, 1896. - Nr. 4791.

- Szendrei János: *Magyar hadtörténelmi emlékek az ezredéves országos kiállításon*. Budapest, 1896. - Nr. 4791.
- Budavár ostroma és a történelmi kiállítás. *Vasárnapi Ujság*, 33. (1886), 34. sz.. 1886. - 549-551.

